

Twee minuten-recensie

De meeste mensen deugen. Een nieuwe geschiedenis van de mens

Auteur: Rutger Bregman

Waarom je het boek moet lezen

De constante toevloed van slecht nieuws wordt u even teveel. U vraagt zich af of mensen dan echt zo slecht zijn. *De meeste mensen deugen* is een ideale pil tegen cynisme.

U wil een onderbouwde geschiedenis lezen over de menselijke natuur, maar heeft geen zin om een gortdroog boek te doorploegen. Bregman leest als trein.

In de laatste hoofdstukken doet Bregman enkele suggesties hoe we ons onderwijs, onze gevangenisstructuur, ons politiek systeem etc. zouden kunnen inrichten nu we weten dat de mens goed van inborst is. Lekker provocerend en voer voor de betere cafédiscussies.

Waarom je het boek beter vermijdt

U wil weten waarom mensen toch soms hun medemens belazeren. Bregman toont ijzersterk aan dat mensen tijdens moeilijke situaties doorgaans solidair zijn, maar zijn uitleg waarom sommige mensen dan toch slechte dingen doen, is minder overtuigend.

U bent christendemocraat en leest enkel verhalen met ener- en anderzijdsen. Bregman is een *believer* in de mens en hij doet in zijn Amerikaans aandoende, essayistische stijl geen enkele moeite om dat te verbergen. Het lijkt alsof alle beschikbare informatie zijn punt onderbouwt. Maar is dat ook zo?

Wat je kan leren uit het boek

Ik schrijf deze review na drie maanden 'Coronalockdown', een interessante casus om menselijk gedrag tijdens crisissen te observeren. De volkswijsheid luidt dat tijdens zo'n crisis het slechtste in de mens naar boven komt. Tijdens de eerste dagen van de Corona-epidemie leek dat ook te kloppen: beelden van hamsteraars en vechtende mensen in supermarkten werden gretig gedeeld. Maar al snel werden we collectief verrast door de enorme solidariteit die ontstond. Burgers leefden de draconische maatregelen zeer nauw na en talloze vrijwilligers hielpen hun burens uit de nood of begonnen zelf mondkmaskers te maken.

In zijn boek vertelt Bregman over een vergelijkbaar crisisverhaal: de situatie in New Orleans nadat de orkaan Katrina de stad in 2005 bijna compleet verwoestte. Misschien herinnert u nog wel de nieuwsberichten die vertelden over bendevoering en grootschalige plunderingen in de vernielde stad. Bregmans onderzoek toont echter aan dat die 'plunderingen' net een gecoördineerde actie waren van politie en burgers. Zij gingen langs in verlaten of vernielde huizen om levensmiddelen en medicatie te verzamelen, om die vervolgens uit te delen aan mensen die daar zelf niet aan konden komen. Getuigen vertelden net dat ze een enorme solidariteit en broederschap tussen hun medeburgers

hadden ervaren. Toch heeft de wereld vooral het beeld van een ontworpen samenleving onthouden, dat tot stand kwam door slechte of selectieve journalistieke berichtgeving. Het verhaal van de plunderingen bevestigt immers een hardnekkig beeld: de menselijke beschaving is maar een dun laagje vernis. Op het moment dat die vernislaag wegvalt, komen onze meest primitieve, dierlijke instincten boven en is het ieder voor zich. Bregman laat op basis van verhalen zoals deze én een indrukwekkende stapel wetenschappelijke studies geen spaander heen van die vernistheorie.

Hoe zitten mensen dan wel in elkaar? Onze geschiedenis toont aan dat het niet per se onze intelligentie is die ons van andere dieren onderscheidt, maar wel onze vriendelijkheid en onze grote capaciteit tot sociaal leren. Onderzoek naar prehistorische samenlevingen toont aan dat mensen om die redenen van nature geneigd zijn om elkaar te helpen en egoïsme en macht te wantrouwen. Militairen weigerden tijdens de Amerikaanse burgeroorlog en de Tweede Wereldoorlog ostentatief om vijanden neer te schieten. Waar loopt het dan fout? Helaas kunnen mensen ook gemanipuleerd worden zodat ze uiteindelijk 'onmenselijk' gedrag gaan vertonen. Daarnaast is onze empathie vooral gericht tot mensen van wie we vinden dat ze op ons lijken – 'anderen' wantrouwen we vaak. En tot slot is ook macht een probleem. Wie teveel invloed verkrijgt, zal snel de neiging krijgen om die macht te misbruiken. En zulk machtsmisbruik werkt ander negatief gedrag verder in de hand.

Het beste stuk

De échte *Lord of the Flies*, een hoofdstuk dat verwijst naar de literaire klassieker van William Golding. In het originele boek komt een groep Britse schooljongens vast te zitten op een onbewoond eiland. Het is een verhaal van machtsmisbruik, chaos, marteling en uiteindelijk zelfs moord. Hoewel het boek fictie is, wordt het nog steeds door veel mensen geprezen als een bijzonder gruwelijke maar waarheidsgetrouwe weergave van de 'vernistheorie'. Bregman komt tijdens zijn onderzoek echter een verhaal op het spoor van enkele tieners uit Tonga, een minuscuul landje in Oceanië, die effectief vijftien maanden lang alleen hebben doorgebracht op een onbewoond eiland. En wat blijkt? In plaats van ruziemaken werkten ze vijftien maanden lang in alle vriendschap samen. Ze organiseerden zich in werkploegen en wisten zich zelfs te behelpen toen één van de jongens zijn been brak. Het verhaal is zo straf dat het productiehuis New Regency (bekend van onder meer *12 years a slave* en *the Revenant*) het binnenkort zal verfilmen.

De meest opvallende quotes

"Er zijn tientallen studies die uitwijzen dat het nieuws je mentale gezondheid schaadt."

"Bij twijfel, ga uit van het goede."

De meeste mensen deugen. Een nieuwe geschiedenis van de mens door Rutger Bregman, De Correspondent, 2019. Recensie door Dr. Ben Eersels.